

دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
 معاونت دانشجویی و فرهنگی
 مرکز بهداشت و درمان دانشجویان

قلیان

تهیه و تنظیم: واحد آموزش بهداشت
 مهندس مرضیه جیلانی نژاد راد

قلیان‌های میوه‌ای

پوست میوه‌ها را تخمیر می‌کنند و با ملاس یا گلیسرین مخلوط می‌نمایند. اگر این مخلوط با ذغال سوزانیده شود آکرولئین تولید می‌شود. آکرولئین یک ماده سرطان‌زا است که به ویژه باعث سرطان مثانه می‌شود. به علاوه در اثر استفاده مشترک از **قلیان** بیماری‌های زیادی به وسیله دهانه قلیان به افراد منتقل می‌شود.

قلیان وسیله‌ای شیک اما سرطان‌زا

منوکسید کربن، نیکوتین، قیر و فلزات سنگین که در دود **قلیان** وجود دارد تأثیرات مخرب جبران‌ناپذیری بر سلامتی انسان دارد. میزان منوکسید کربن و سرطان‌زاهای دود **قلیان** بیشتر از دود سیگار است. بیشتر درصد حجمی منوکسید کربن مربوط به دود حاصله از **قلیان**‌های کوچک است. با افزایش اندازه **قلیان** درصد حجمی منوکسید کربن موجود در دود **قلیان** کاهش می‌یابد.

آدرس: ستاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی - ساختمان شماره ۲- طبقه چهارم - معاونت دانشجویی و فرهنگی - مرکز بهداشت و درمان دانشجویان - کمیته اطلاع رسانی
 E-mail: She@Sbmu.ac.ir
تلفن: ۲۲۴۳۹۸۴۰ و ۲۳۸۷۲۳۳۱

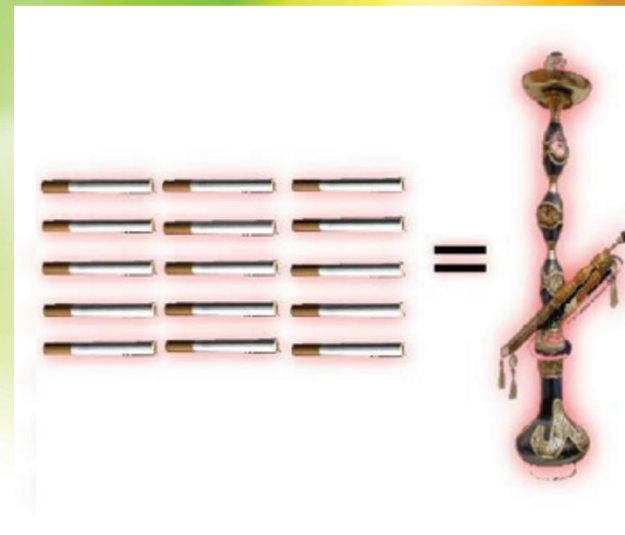
از قدیم الایام کشیدن **قلیان** در شبه قاره هند مرسوم بوده است. سیستم کار قلیان بر پایه استفاده از حرارت غیر مستقیم و فیلتراسیون آب استوار است.

کشیدن یک نخ سیگار حدود ۵ دقیقه طول می کشد در حالی که کشیدن یک سر **قلیان** حدود ۴۵ دقیقه به طول می انجامد، بنابراین حجمی از دود که در اثر کشیدن **قلیان** وارد بدن انسان می شود خیلی بیشتر از دود سیگار است. تنباکوی مصرفی در قلیان حدود ۴۰۰ نوع ماده **سرطانزا** ایجاد می کند که به دستگاه تنفسی انسان صدمه وارد می کند.

تصور عامه بر این است که چون دود **قلیان** از داخل آب عبور می کند، ضرر کمتری دارد. اما مطالعات اخیر نشان می دهد، آنان که **قلیان** می کشند در مقایسه با سیگاری ها نیکوتین بیشتری را به بدن خود راه می دهند، زیرا حجم بیشتری از دود وارد بدن آنها می شود.

به دنبال کشیدن **قلیان**، نیکوتین و کوتینین ادرار، پلاسمای خون و بزاق دهان بالا می رود. بنابراین بر خلاف تصور عامه، کشیدن **قلیان**، عادت درستی نیست. استعمال **قلیان** مانع بروز اثرات مرگبار تنباکو و متابولیت های حاصله از آن بر بدن نمی گردد.

قلیان و سلامتی

دود حاصله از تنباکو با عبور آب موجود در محفظه شیشه ای **قلیان** سرد می شود و با گذر از یک لوله قابل انعطاف وارد دستگاه تنفسی فرد می شود. آب داخل محفظه **قلیان** بخشی از مواد مضر موجود در قیر تنباکو را از آن جدا می سازد. قیر حاوی تمام عوامل موتاژنیک و **سرطانزای** موجود در تنباکو است. به عنوان مثال در سیگار در اثر اکسیداسیون تنباکو هیدروکربورهای عطری معطر (PAH) ایجاد می شود که خود به ایجاد قیر و حمل نیکوتین کمک می کند. اما در مورد **قلیان** هیدروکربورهای گازی در آب کاسه **قلیان** به حالت اشباع می رسند در نتیجه در دود **قلیان** PAH دیده نمی شود. در هر صورت دود خروجی از محفظه آبی **قلیان** به مقدار کمی نیکوتین دارد. کشیدن **قلیان** ضربان قلب را بالا می برد، فشار خون سیستولیک و دیاستولیک و فشار خون شریانی را افزایش می دهد.